

DISSERTATIO ACADEMICA

De

TERMINO VITÆ HUMANÆ,

Quam

Ven. Amplif. Fac. Philos. Aboënsis.

Publicæ Censuræ submitunt

SVENO LENNAEUS

Phil. Mag. Svecus,

&

JOHANNES ENGSTRAND,

Smolandus,

In Auditorio Minori die XXII Junii MDCCXCVL.

H. ante meridiem C.

ABOÆ,

TYPIS FRENCKELLIANIS

THE ACADEMY

185

MEMOIRS OF THE ACADEMY

185

THE ACADEMY OF SCIENCES

OF THE CITY OF PARIS

MEMOIRS OF THE ACADEMY

OF THE CITY OF PARIS

185

MEMOIRS OF THE ACADEMY

OF THE CITY OF PARIS

MEMOIRS OF THE ACADEMY

OF THE CITY OF PARIS

185

MEMOIRS OF THE ACADEMY

à Monsieur

LE BARON

THIERRI DUWALL,

LIEUTENANT - GÉNÉRAL

*Premier Ecuyer à la Cour de Son Altesse Royale
La Duchesse de la Sudermannie & Commandeur
des Ordres du Roi.*

Monsieur!

Permettez, que cet ouvrage Academique, malgré toute sa foiblesse, soit decoré de Votre très illustre Nom, & ne refusez l'hommage, que je Vous rends, étant avec des sentimens de la plus profonde vénération

Monsieur!

Votre très humble
& très-obéissant Serviteur
SVENON LENNÆUS.

SVENON LENNÆUS

KONUNGENS

Tro - Tjenare och Hof - Predikant;

Prosten och Kyrkoherden

Öfver Mariefreds Stads - och Lands - Församlingar,

HOGÅREVÖRDIGE OCH HÖGLÅRDE,

HERR MAGISTER,

CARL EDSTRÖM

Tiläggnas detta Academiska arbete utaf

Deffs

Ödmjukaste tjenare
SVEN LENNÆUS,

Homini esse moriendum, nec stabitem in his terris ei esse sedem, adeo aperte experientia quotidiana docet, ut etiam qui alteram post hanc vitam negent, mortem tamen sibi subeundam in dubium vocare non audeant. Cujus subeundi de tempore a Deo constituto, cum eadem tamen omnibus non sit opinio; operæ pretium nos facturos existimamus, si sanæ rationis ductu, pro virium tenuitate ostendere conemur, quid in hac causa in unam alteramve partem parum aut nimis esse, sit putandum. Specimen igitur Academicum edituri, hanc elegimus materiam, quippe quam & studiorum nostrorum generi accomodatam, & L. B. haud displicituram fore putavimus; cujus jam censuræ conatus nostros modeste subjicimus.

§. I.

Terminum vitæ, seu momentum illud, quo omnia corporis nostri organa a functionibus suis cessabunt, singulis hominibus pro diversitate causarum vel naturalium vel moralium, diversum contingere, indies experimur.

A

Nam

Nam ut taceamus veram vitæ nostræ brevitatem vel diurnitatem ex usu virium vitalium esse æstimandam; multum quoque ad prorogationem illius efficere contendimus, si organis & humoribus bene dispositis accedat vitæ prudentia, sine adfectuum tumultibus institutæ; si malignus aër aliæque causæ noxiæ externæ vitentur, nec nimis non modo cibus, sed etiam sanitatem vel præservandi, vel læsam restituendi mediis artificialibus (s. medicamentis) suffocetur vel attenuetur. Nempe videmus illos, qui caute ac sobrie vivunt, vitam suam diutius agere, quam, qui intemperanter vivunt, aut qui nimium genio suo indulgent. Qui natura faultrice gaudent, eademque rite utuntur, de longa annorum serie plerumque sibi gratulari possunt; dum contra, qui fragile corpus a teneris adsecuti sunt, vix paucos annos inter ærumnas mortemque transigunt. Præterea vitæ spatium e regionum, pro aëris varietate vel temperie, majori minorive salubritate vel insalubritate multum pendere, multiplex docet experientia. Sic HERO-DOTUS narrat, Nili accolæ in Aegypto per diu vivere, atque ad centesimum usque annum vulgo pervenire, ob aëris scilicet constantiam, qui purus & saluber nulli fere varietati est obnoxius. Contra CICERO commemorat, aërem in Sardinia pestiferum esse. Quibus obiter observatis, sequitur, nos vel terminum a natura, pro constitutione corporis nostri nec non aëris regionisve salubritate determinatum, temperanter prudenterque viventes attingere; vel rationi non convenienter viventes breviorē nobis maturare; præterquam quod nobis ex inopinato prorsus rerum concursu, vel causis præternaturalibus, alius sive brevior sive longior terminus nonnunquam obveniat. Quæ cum ita sint, e re nobis est, ut terminum vitæ humanæ in naturalem & præternaturalem, quin & supernaturalem, mox in limine distinguamus.

Deum omniscium, curriculi vitæ nostræ Rectorem, prævidiste aliorum cunas & tumulos valde esse contiguos, alios in media ætate de vita decessuros, alios denique ad seram senectutem perventuros; ut vel minima Dei cognitione naturali imbutum fugit neminem: ita asseri hujus, utpote satis confirmati, demonstrationem addere præter necessitatem fore putamus. Ideo tamen asserere hanc observationem volumus, ut simul moneremus, præscientiam Divinam nullam vitæ nostræ termino necessitatem injungere, sed Deum prævidere tantum, quid nobis vel ex naturalium vel ex supernaturalium virium effectū, hoc vel illo momento sit eventurum. Nam ut objectum quoddam, ad spectui oculorum oblatum, nullam ideo mutationem subit, quod illud in præsentī jam videam, ita nec si in tali statu futurum prævidissem, vel minimam in objecto mutationem prævisio illa efficere posset. Præscientiam vero Divinam attentius considerantes, licet illam ad nostrum cogitandi modum, decretum Dei antecedere concipiamus, ab hoc ipso tamen non posse divelli, facile reperimus; nam quæ intellectus Dei perfectissimus vere esse futura cognoscit, ea voluntas sejus vel efficere vel permittere, non potuit non discernere. Cum itaque tota vitæ nostræ scena regimini Ejus subsit; eodem momento terminum ejus adfuturum Deus decrevit, quo suas sob causas obventurum prævidit. Quibus positīs, præscientiam decretis Divinis esse conformem mox apparet. Actum scilicet illum voluntatis, quo Ens ad aliquid agendum vel omittendum sese determinat, decreti nomine insignimus. Qui actus voluntatis Divinæ, ratione perfe-

tionum Divinarum vel effective vel permissive sese exferit, & pro indole voluntatis humanæ conditionalis est, Decretum Dei effectivum in omni bono producendo elucet; permissivum vero actiones hominum malas respicit, quas ob liberam voluntatem nostram physice non impedit. Conditionale decretum Dei causas secundas & nexum rerum universalem respicit. Quibus præmissis, quæ in quæstione hac de termino vitæ humanæ ibimus exponituri, evidentius patescent.

§. III.

Ut nemo est, quin adhibita attentione facile perspiciat, providentiam Divinam ad omnes res, ne minutissimis quidem exceptis sese extendere; sic quoque circa terminum vitæ humanæ, singulari quadam ratione illam sese exferere, inficias iturum credimus neminem. Cum tamen ea sit ratio providentiæ Divinæ, ut communem naturæ cursum, & causarum secundarum ordinem, viresque agendi non impediatur, sed concursu suo sustentet; terminum vitæ nostræ e viribus naturæ proxime pendere, affirmamus. Nam ut Deus vires hominis vitales, nec non quousque per illas juxta naturæ ordinem, accedente generali suo concursu vita protrahatur, ab æterno præficiat; sic quoque ab æterno constituit, tantum præbere influxum, quantum naturæ ordo postulet, vel donec vires naturales deficient. Simul tamen cum Deus liberrime agat, ordini huic non ita adstringi potest, quin etiam vitam humanam præter naturæ ordinem vel prolongare vel abbreviare possit. Inter plura enim Scripturæ Sacræ (ad quam in hac doctrina confugere oportet) testimonia, Regis Ezechiz exemplum inprimis hoc evincit, cujus vitæ terminum adesse, valde ægrotanti illi, jussu Dei Esaias denunciabat; quem procul dubio naturalem constitutum, Deus.

Deus precibus commotus Principis, in pietatis suæ remunerationem, adjectis annis XV, præter solitum naturæ cursum prolongavit. Verum Divinæ istæ circa vitæ pro rogationem vel abbreviationem promissiones & comminationes, quas nobis Scriptura Sacra tradit, conditionate a Deo in actum semper perducuntur. Qui scilicet nobiscum agit, quemadmodum homines solent, fœdera mutuo contrahentes; nam conditionibus propositis, si hæc vel rite vel perperam observentur, fœdus inde vel integrum manet, vel in irritum cadit: pariter Deus quoque vitam hominis in præmium virtutis aliquando prolongat, vitiorum operatoribus aliquando permittens, filum vitæ citius quam naturalis ferret ordo, abrumpere, cum quasi fœdus propria culpa, & temere violaverint. Quam verum est, decretum a solo Deo aliquid de homine determinante pendere, tam certum quoque est, conditionem decreti ab homine esse præstandam. Namque decretum & conditio si ab eodem provenire principio, scilicet Deo omnino ponantur; quis non videt has res confundi, ita ut Deum nihil permittere homini faciendum statuatur, nisi appareret tantum? Iisque frustra promissum obedientiæ offerretur, qui compedibus irretiti, illud nunquam amplecti possent.

§. IV.

Terminus vitæ cum vel in præmium virtutis, seu in commodum vel reipublicæ vel ecclesiæ, longior; vel etiam in tutelam a seditione impiorum, aliisque malis citius ferrius imminentibus &c., pio homini brevior obtingit; a decreto benignæ Dei voluntatis effectivo, mediisque ab illo peculiariter ordinatis illum dependere, existimamus. Quod si quis imprudentia vel temeritate mortem sibi ma-

turet, vel naufragio, bello, vel latronum manu pereat; vel intemperantia, ebrietate & libidine morbos sibi paret mortiferos, vel ob facinus commissum capitis damnetur, vel ad desperationem adductus, manus sibi infert violentas, aliisve modis vitæ suæ filium præcidit; ex decreto voluntatis Divinæ permissivo hoc contingere putamus. Qua ratione de termino vitæ impiorum naturali, in pœnam improbitatis illorum præciso, ratiocinamur; quod contingit, cum mortem modis supra dictis, ex permissione Divina sibi accelerant. Interdum quoque Deus terminum illorum naturalem prolongat, ut vel vitam suam corrigant, vel si peccata peccatis cumulant, gravius tandem puniantur, vel ut variis calamitatibus, pœnam Numinis in hac etiam vita experiantur. In quibus licet judicia Divina rationi nostræ haud raro abscondita, sint; luculenter tamen eadem sese subinde produnt. Verum cum hæc obiter allata, satis consent; animus non est plura de hac re disserere: quin potius paucis quoque examinemus, sit ne terminus vitæ humanæ, quomodo-cumque spectatus, conditionate semper a Deo constitutus?

§. V.

Quod ad terminum vitæ humanæ sive naturalem sive supernaturalem attinet, cum hominem quoque in causa ejus esse supra dixerimus; homini utpote libera voluntate prædito, absolute obventurum illum, merito negamus. Quod si ad præscientiam Dei ejusque decretum unice attendamus, supponendo scilicet Deum ab æterno præscivisse, hominem ad terminum vitæ suæ naturalem, causis secundis, generali concursu sustentatis, perventurum, aut viribus naturæ juxta, cursum suum solitum de-

deficientibus, de vita decesurum prævidisse, atque decrevisse; momento illo instante, ut homo moriatur necesse est. Verum si respectum quem Deus ad ordinem causarum secundarum, hominisque temperamentum, nec non causam causarum, mortem accelerantium, declinationem habet, simul spectemus; non nisi hypothetice necessarium mortis terminum esse, reperimus. Nam præterquam quod Deus ad liberum hominis delectum mediorum ad terminum hunc tendentium respexit; a cursu quoque naturæ recedere, & alium quam ipsa natura determinat, terminum vel positive vel permissively constituere, utique potuit. Quibus admissis, terminum vitæ nostræ, sive tempus sive genus mortis respiciamus, respectu liberæ nostræ voluntatis, vi cuius vitæ nostræ æque parcere ac nocere possumus, absolutum esse, omnino negamus. At respectu decreti Divini certissimum quidem ac eatenus immutabilem esse vitæ terminum fatemur; idque propter certissimam & infallibilem suam futurorum contingentium præscientiam, huiusque cum sapientia, bonitate & iustitia sua arctissimam conjunctionem: sed ideo tamen absolute necessarium, & fatalem esse, statuere minime licet.

§. IV.

Nec repugnat locus Jobi, qui in C. XIV. V. V. dicit, determinatos esse hominis dies, numerum mensium eius penes Deum esse, terminum ej a Deo statutum, quem non transgredietur. Nam duo Jobus observat momenta, in communi hominum conditione obvia, infirmitatem scilicet & brevitatem vitæ humanæ: qua communi humana conditione motus, Deum enixe precatur, ut ri-
go.

gorem suum, remittat, ac sibi tot ærumnis dilacerato, sit propitius Adeo ut Jobus nihil aliud heic intendat asserere, per nemoratas illas vitæ humanæ limites, nisi quod versu primo ejusdem capituli jam dixerat; scilicet hominem ex muliere natum, paucos dies, atque miseriis plenum vivere. Quibus sensum quoque congruum fundunt verba, quæ in Pl. XC. . γ. X. leguntur. Quæ Theologi accuratius explicant.

C

80

